

Credința și fapta

Foaie duminicală a parohiei "Toma Cozma"

Duminica Vameșului și Fariseului

În această săptămână,
luni:

Întâmpinarea Domnului

Bucură-te Cea plină de dar, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, că din tine a răsărit Soarele dreptății, Hristos Dumnezeul nostru, luminând pe cel din întuneric. Veselește-te și tu, Bătrânule Drepte, cel ce ai primit în brațe pe Izbăvitorul sufletelor noastre, Cel ce ne-a dăruit nouă și învierea.
Troparul Întâmpinării Domnului

Evangelhia duminicii (Luca XVIII, 10-14)

10. Doi oameni s-au suit la templu, ca să se roage: unul fariseu și celălalt vameș.
11. Fariseul, stând așa se ruga în sine: Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau ca și acest vameș.
12. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig.
13. Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând. Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului.
14. Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela. Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înalța.

Cuvânt de folos duhovnicesc la Evangelhia duminicii Sfântul Ioan Gură de Aur

Nu este nimeni din oamenii de pe pământ care să-ți poată fi dascăl al virtuții, nici în stare să te călăuzească la virtute? Atunci mai mare îți este lauda, mai mare îți este slava, că tu, fără dascăl, ai ajuns de admirat. Și-i cu puțință de îndeplinit lucrul acesta, dacă vrem; argument în acest sens ne sunt cei din vechime, care au săvârșit virtutea, de exemplu Noe, Avraam, Melchisedec, Iov și ceilalți drepti. Spre aceștia trebuie neapărat să vă uitați în fiecare zi, și nu spre aceia pe care niciodată nu încetați a-i imita și a-i da ca pildă, când vă adunați unii cu alții, rostind cuvinte ca acestea: „Cutare și-a cumpărat atâtea și atâtea hectare de pământ; cutare s-a îmbogățit; cutare își face case”. Pentru ce rămâi, omule, cu gura căscată de uimire la cele din afară? Dacă vrei să te uiți la alții, atunci uită-te la cei care au săvârșit virtutea, uită-te la cei vrednici, la cei care au îndeplinit legea cu de-a amănuntul, nu la cei care o încalcă și o necinstesc. Ia aminte la ce a pățit fariseul când a lăsat faptele lui bune și s-a uitat la cel cu păcate. Ascultă și teme-te! Nu te face judecătorul greșelilor altora, nici cercetătorul păcatelor celorlalți! Nu ți s-a poruncit să judeci pe alții, ci pe tine. „Că dacă ne-am judeca pe noi înșine, spune Sfântul Pavel, n-am mai fi judecați; dar fiind judecați de Domnul, suntem pedeșiți” (I Cor. 11,31-32).

Să nu facem rău semenului nostru nici prin cuvânt, nici cu fapta. Hristos a spus: „Dacă-l vei vorbi de rău chiar în tine însuși, și atunci vei primi cea mai cumplită pedeapsă. Chiar dacă este adevărat ceea ce spui, chiar dacă le spui convins de adevărul spuselor tale, și atunci vei fi pedeșit! Dumnezeu te va pedeși nu pentru cele săvârșite de cel grăit de rău, ci pentru cele ce tu le-ai grăit despre el! Că „din cuvintele tale te vei osândi”, a spus Hristos. N-ai auzit că și fariseul, când a vorbit de rău pe vameș, a spus adevărul, a vorbit de păcate cunoscute de toată lumea, n-a dat la iveală păcate tainuite ale vameșului și totuși a fost pedeșit?

Dacă săvârșim fapte bune, nu trebuie să ne lăudăm cu aceasta. Mândria este unul din cele mai mari păcate, rădăcină și izvor al oricărui păcat; dar Domnul a dat acestei boli leacul cel mai potrivit: smerenia. Orice faptă bună fără smerenie dispăre și pierde. Așa s-a întâmplat și cu fariseul. Ajunsesse până la culmile virtuții; dar când s-a pogorât de la templu își pierduse toate faptele bune, pentru că nu avusese smerenie, mama faptelor bune. După cum mândria este izvorul oricărui păcat, tot așa smerenia este începutul oricărei filosofii.

SĂRBĂTOAREA ÎNTÂMPINĂRII DOMNULUI

Întâmpinarea Domnului este praznic împărătesc și se constituie ca un ecou îndepărtat al sărbătorii Nașterii Domnului, de la care se împlinesc 40 de zile. Această sărbătoare ne cheamă să revedem și să actualizăm un alt moment din viața Pruncului Iisus – *aducerea, prezentarea la Templu*. Adică încă un eveniment care confirmă supunerea, ascultarea Mântuitorului Hristos față de Lege.

Practic, prezentarea la Templu reprezintă un act ritual de curățire după nașterea unui prunc, conform prevederilor Vechiului Testament (Lev. 12,6-8). Interesant de observat este faptul că textul acesta pentru ritualul de purificare se referea doar la mamă, nu și la pruncul născut. Mielul sacrificat, turturelele sau puii de porumbel erau aduși la altar de către mamă, ca act de cult prin care primea confirmare pentru curățirea sa, la 40 de zile după naștere.

În contextul prevederilor Legii vechi, căreia Hristos s-a făcut împlinitor întru totul, pare a ne surprinde relatarea evangheliei de la Luca prin care se afirmă totuși că Pruncul a fost adus la Templu la împlinirea zilelor curăției (Luca 2,22). Să fie o nepotrivire? – Nicidecum, ci mai degrabă, textul de la Luca trebuie pus în legătură cu o altă prevedere a Legii vechi, legată de Întâiul născut de parte bărbătească, situație în care se afla și Pruncul Iisus.

Precum se știe, în familia vechilor evrei, primul născut avea un statut cu totul special, izvorât din legământul prin care Dumnezeu le-a cerut: “sfînțește-mi pe tot întâiul-născut,... el este al Meu !” (Ieș. 13,2), cerere fondată pe izbăvirea poporului de la pierzarea în robia egipteană. Dacă întâiul născut al animalelor era destinat spre jertfire, întâiul-născut în fiecare familie trebuia răscumpărat (Ieș. 34,19).

Așadar, aducerea Pruncului la Templu putea fi legată de ritualul răscumpărării (Lc. 23,24), doar că, odată cu intrarea în Templu, întâmpinarea făcută de dreptul Simeon și de proorocița Ana revelează o altă perspectivă a răscumpărării: mântuirea oamenilor, izbăvirea din robia păcatului.

Evanghelistul Luca, de altfel singurul care relatează episodul închinării la templu, nu ne spune cine era dreptul Simeon. Din Sfânta Tradiție știm însă că el e unul dintre cei 70 (sau 72) de bătrâni înțelepți ai poporului evreu convocați de regele Ptolomeu Filadelful în secolul al doilea înainte de Hristos, pentru a traduce din limba ebraică în

limba greacă textul Vechiului Testament. Această traducere a primit numele de *Septuaginta*, traducerea făcută de cei șaptezeci. Conform tradiției, această traducere, care este considerată și cel mai autentic text vechi al Sfintei Scripturi, este rezultatul unui miracol: deși fiecare din cei șaptezeci de înțelepți a realizat traducerea sa, totuși în final, traducerile corespundeau întru totul, parcă ar fi realizat toți împreună o singură traducere !

Se spune că bătrânului și dreptului Simeon, îndoindu-se de textul proorociei de la Isaia 7,14: “Iată, Fecioara în pânțece va lua și va naște Fiu și vor chema numele lui Eamnel” pe care l-ar fi tradus: “Iată, Femeia în pânțece va lua...” i s-a vestit de la Dumnezeu că nu va muri până nu va vedea cu ochii săi această naștere mai presus de fire, respectiv pe “Hristosul Domnului” (Lc.2,26).

Întâlnirea de la Templu i-a revelat bătrânului Simeon identitatea Pruncului și plin de bucurie a rostit cântarea pe care și astăzi o rostim sau o intonăm la fiecare slujbă a vecerniei: *Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău, Israel !* (Lc. 2,29-32)

Este revelat acum, prin dreptul Simeon, modul cum se va realiza răscumpărarea, izbăvirea umanității: prin jertfa Fiului lui Dumnezeu, împlinită “spre căderea și spre ridicarea multora” (Lc 2,34), ca o aluzie la riscurile pe care le comportă greșita înțelegere și interpretare a mesajului evanghelic.

În baza prevederilor vechi testamentare, dar mai ales în legătură cu Întâmpinarea Pruncului la Templu, a rămas valabilă și necesară închinarea la Biserică, împreună cu mamele, a pruncilor botezați la împlinirea celor 40 de zile pentru curățire, când rugăciunile de închinare se încheie cu imnul, rugăciunea dreptului Simeon. Și de vreme ce Jertfa de pe Cruce a Mântuitorului, Mielul cel Nevinovat, a anulat necesitatea jertfelor Legii vechi, venirea la Biserică a pruncilor însoțiți de mamele lor, la împlinirea celor 40 de zile de la naștere, este un moment de rugăciune și prilej de binecuvântare, dar și o punere în conexiune directă a pruncilor cu idealul uman, care este Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Am putea spune chiar că prin această rânduială pruncuții sunt în părtășie cu Hristos

Iată de ce este importantă și nu trebuie neglijată de către mamele aducerea pruncilor la Biserică spre închinare, după Botez. Vechiul ritual al răscumpărării a devenit, în perspectiva creștină, șansa apropierii de Dumnezeu, începutul închinării omului în Biserica lui Hristos. *Pr. Mihai Mărgineanu*

Triodul – cartea imnelor îndreptării noastre

Sfânta Biserică ne împărtășește sensul perioadei Postului Sfințelor Paști mai ales prin intermediul structurii și a atmosferei slujbelor liturgice. Cântările și pericopele evanghelice rânduie pentru fiecare zi a Postului Mare, începând cu Duminica Vameșului și a Fariseului și sfârșind cu Veceria din Sfânta și Marea Sâmbătă, sunt incluse în cartea de cult numită *Triod* – trei cântări; canoanele zilnice de rugăciune având adăugate trei cântări (trei ode). Practic, cântările *Triodului* au fost compuse în cea mai mare parte, după dispariția instituției catehumenatului, adică a pregătirii pentru Botez a adulților. Din acest motiv, accentul cântărilor este pus pe Pocăință. Suntem chemați să cunoaștem și să înțelegem frumusețea și profunzimea unică a acestei imnografii întărindu-ne, astfel, pe calea descoperirii și redescoperirii sensurilor Postului.

Este semnificativ, spre exemplu, cât de des aceste cântări atrag atenția asupra riscului unei înțelegeri “formale”, fățarnice a postirii. Încă din Miercurea lăsatului sec de brânză auzim: *De bucate postind, suflete al meu, și de poftă necurățindu-te, în deșert te lauzi cu nemâncarea; că de nu ți se va face ție pricină de îndreptare, ca un mincinos vei fi urât de Dumnezeu, și demonilor celor mai răi te vei asemena, care nici odinioară nu mănâncă. Deci caută să nu faci netrebnic (fără folos) postul, păcătuind; ci nemișcat rămâi spre pornirile cele fără cale, părându-ți că stai înaintea Mântuitorului Celui ce s-a răstignit, și mai ales că te răstignești împreună cu Cel ce s-a răstignit pentru tine, strigând către El: Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta. Iar în Miercurea celei de-a patra săptămâni a postului, suntem îndemnați prin cuvintele: *Cei ce săvârșesc faptele bune în taină, așteptând răsplătirile duhovnicești, nu le vestesc în mijlocul ulițelor, ci mai vărtos le poartă înlăuntrul inimii lor. Și Cel ce vede toate, câte se fac în taină, ne dă plata înfrânării. Să săvârșim dar postul, nemâhindu-ne la fețe, ci în cămărilor sufletelor noastre rugându-ne neîncetat, să strigăm: Tatăl nostru, Care ești în ceruri, Te rugăm nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.**

De-a lungul întregului Post, opoziția dintre smerenia vameșului și mândria, lauda de sine a fariseului este accentuată. Postul trebuie privit ca o dorință de curățire, în primul rând spirituală, și nu doar organică; postul presupune o disciplină liber asumată care implică de la sine și abținerea de la rău: *Pentru aceasta să postim, credincioșilor, de mâncărurile cele ce strică și de patimile cele pierzătoare, ca să culegem viață din dumnezeiasca*

cruce. Și împreună cu tâlharul cel cu minte să ne întoarcem la patria cea dintâi... Postind, fraților, trupește, să postim și duhovnicește. Cu o voință strunită astfel spre virtute, postul devine expresia pocăinței noastre pentru păcatele pe care le-am săvârșit cu fapta, cuvântul sau numai cu gândul.

De-a lungul a patru zeci de zile de post, rânduie după pilda ideală de postire a Mântuitorului, Crucea lui Hristos, Învierea Sa și bucuria Paștelui constituie “sistemul de referință” pentru imnografia acestei perioade; este evidențiat faptul că oricât de îngustă și dificilă ar fi calea, în cele din urmă, aceasta conduce la masa lui Hristos în Împărăția Sa, nădejdea și pregustarea bucuriei pascale pătrunzând în întreg Postul și reprezentând motivația pentru ostenele din timpul acestuia: *Dorind să ne împărtășim cu dumnezeiescul Paște să căutăm biruința asupra diavolului prin postire... Ne vom împărtăși cu dumnezeiescul Paște al lui Hristos!*

Lectura acestei cărți de cult, *Triodul*, contribuie la o mai bună înțelegere a misiunii de creștin pe care ne-am asumat-o în această lume, regăsind nu numai duhul Postului ci și duhul Ortodoxiei însăși, duhul viziunii sale pascale asupra vieții, morții, veșniciei. Vasilica Onofrei

Perioada Triodului

Pentru a putea pune în evidență importanța sărbătorii sfințelor Paști, anul liturgic bisericesc are trei perioade: *perioada Triodului* (adică a rostirii celor trei cântări, ca adaos la canonul de rugăciune publică), care include Postul Mare, *perioada Penticostarului* (a celor cincizeci de zile după Înviere), din noaptea de Paști și până la Duminica Tuturor Sfinților și *perioada Octoihului*, (adică a cântărilor orânduie pe cele opt glasuri ale muzicii bisericești), în restul anului.

Perioada Triodului începe cu Duminica Vameșului și Fariseului, când își face simțită prezența rugăciunea de pocăință și îndemnul la perfecționare duhovnicească, ce vor crește în intensitate, proporțional cu asprimea postului. Urmează o perioadă pregătitoare pentru Postul Mare, formată din primele trei săptămâni și apoi perioada postului propriu-zis, de șapte săptămâni.

Prima săptămână pregătitoare are dezlegare (*harți*) în toate zilele. A doua săptămână introduce postirea miercurea și vinerea. A treia este săptămâna fără carne, fiind permise doar ouăle, lactatele și peștele. În perioada Postului Mare, săptămâna întâia și a cincea sunt cele mai aspre, iar ultima, Săptămâna Patimilor, are un statut mai special, asupra căruia vom stăruia mai târziu.

Pr. Mihai Mărgineanu

Din sinaxarul săptămânii

În ziua de 1 februarie, Biserica Ortodoxă îl pomenește pe *Sfântul Mucenic Trifon*, care s-a născut în părțile Frigiei, în satul ce se numea Campsada, într-o familie de buni creștini. Încă de mic copil, a fost hărăzit cu darul Duhului Sfânt de a face minuni: tămăduia toate bolile, dar mai ales avea stăpânire asupra diavolilor. Numai cât auzeau pomeneindu-se numele lui, fugeau din cei ce pătimeau. Când Decius a ajuns împărat și a pornit prigoana împotriva creștinilor, a fost arestat și Sfântul Trifon și, dus fiind la Niceea a fost aruncat în temniță. Pus să jertfească zeilor, el a mărturisit numele lui Hristos și a fost chinuit în multe feluri. Dar îndurând toate acelea, Sfântul nu înceta a grăi, îndemnându-i pe ceilalți creștini să nu se depărteze de la Hristos. Rămânând nestrămutat în hotărârea sa, a fost osândit să moară de sabie, dar, fără să se mai împlinescă porunca, și-a dat sufletul la Dumnezeu în ziua de 1 februarie, moaștele sale fiind aduse în satul natal Campsada.

Tot în această zi mai prăznuim martiriul *Sfintelor Perpetua și Felicitas*, care au pătimit pentru Hristos împreună cu alți patru tineri creștini în timpul împăratului Septimiu Sever. A fost deci arestată Vibia Perpetua, matroană romană, de 22 de ani, care aparținea unei familii înstărite (tatăl său era păgân fanatic și mama pe jumătate creștină), din orașul Thuburbo Minus (azi Tebourba), situat la câțiva kilometri de Cartagina, fiind căsătorită și având un copil mic. În momentul arestării era simplă catehumenă, adică nu primise încă botezul creștin. Odată cu ea au fost arestați doi tineri de condiție liberă, dar modestă, Saturnius și Secundulus, Felicitas, sclava Sfintei Perpetua, slavul Revocatus, toți catehumeni și chiar Saturus, catehetul lor (cel care îi instruia). Perpetua și cei împreună cu ea puteau primi în închisoare pe tatăl, mama și fratele ei, rudele, prietenii și cunoscuții. După câteva zile, toți au fost duși în forul din Cartagina, spre a fi judecați de procuratorul Hilarianus, dar toți au refuzat să abjure credința creștină, spre marea indignare și iritare a păgânilor. Perpetua n-a cedat nici măcar rugămintilor pline de lacrimi ale tatălui său. La sfârșitul interogatorului, procuratorul Hilarianus le-a dat pedeapsa capitală: condamnarea la moarte, fiind dați fiarelor sălbatice în ziua de naștere a cezarului, (Geta, fiul împăratului Septimiu Sever). După atacul fiarelor, martirii au fost duși în mijlocul amfiteatrului, unde li s-au tăiat capetele. Perpetua, văzând ezitarea gladiatorului, i-a dus singură la gât mâna lui tremurătoare. Pe mormintele celor cinci martiri, s-a

ridicat mai târziu în Cartagina o mare biserică, Basilica majorum.

În ziua de 3 februarie, Biserica Ortodoxă îl sărbătorește pe *Sfântul și dreptul Simeon, primitorul de Dumnezeu*. Conform Sfintei Tradiții, acesta a fost preot în Ierusalim, făcând parte din cei 72 de înțelepți care au tradus *Vechiul Testament* în limba greacă și pentru că nu a crezut că „Fecioara va lua în pântece și va naște pe Emanuel”, a fost ținut de Dumnezeu ani mulți ca să vadă împlinirea proorociei. De aceea, el a fost purtat de Duhul Sfânt în templu când Mântuitorul a fost adus la 40 de zile, spre închinare. Sfântul Simeon a proorocit despre patima lui Hristos și despre răstignirea Lui, spunând că va trece prin sufletul Născătoarei de Dumnezeu sabia mahnirii și a necazului, când va vedea pe Fiul său răstignit pe cruce. Și așa, mulțumind lui Dumnezeu, s-a mutat cu pace la adânci bătrâneți, pentru că se scrie despre el că a trăit peste 120 de ani, iar după alții chiar 360 de ani – Dumnezeu astfel lungindu-i viața – ca să ajungă vremea cea din toți vecii dorită, în care Fiul cel fără de ani S-a născut din Sfânta Fecioară, Căruia se cuvine slava în veci. Amin

După *Proloagele*, vol. I

Astăzi 1 februarie vom oficia la sfârșitul Sfintei Liturghii, Slujba Agheasmei Mici în cadrul căreia se va rosti Rugăciunea Sfântului Mucenic Trifon, prăznuit în această zi, pentru protejarea caselor, a gospodăriilor, a grădinilor și ogoarelor de toți dăunătorii care strică culturile agricole. Creștinii vor putea stropi cu această agheasmă mai ales locurile în care știu că apar insecte dăunătoare.

Publicație editată de parohia TOMA COZMA
Str. Toma Cozma, nr. 41, cod poștal 700 554, Iași,
tel/fax 211 273, e-mail: margineanu@mail.dntis.ro
Preot paroh Mihai Mărgineanu
Secretar redacție: Vasilica Onofrei

Se distribuie prin pangarul parohiei. Pentru susținerea acestei publicații, dar și pentru activitățile culturale și filantropice ale parohiei, primim donații în contul 276 450 deschis la Raiffeisen Bank,, filiala Iași.